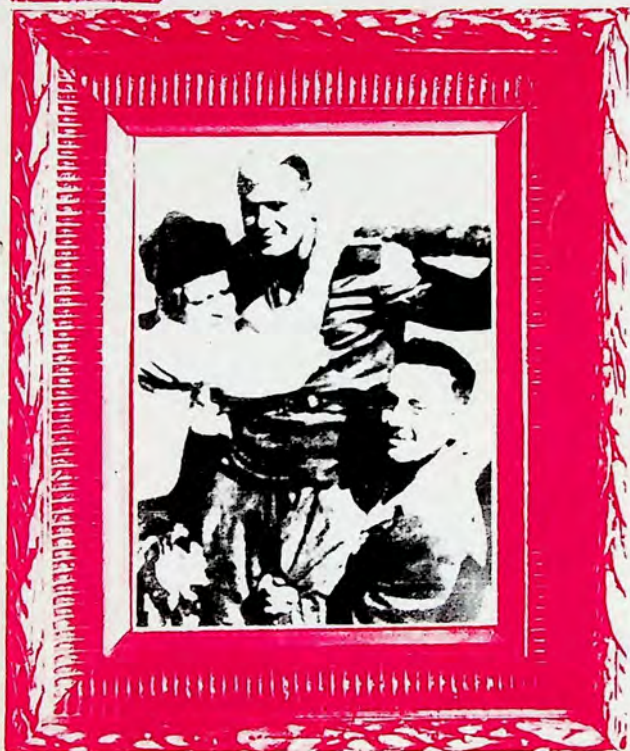


К 32/Б 78



120000868330

ЕН КОМИТЕТ НА БКП - РУСЕ



БРАТСКА И ЖИВОТВОРНА
ОКРЪЖЕН ПАРТИЕН АРХИВ

Русе, март 1983 г.



ОКРЪЖЕН КОМИТЕТ НА БЗН - РУСЕ

БРАТСКА И
ЖИВОТВОРНА

/Социалистически измерения на
българо-съветската дружба в
Русенски окръг/

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"



120000868330

ОКРЪЖЕН ПАРТИЕН АРХИВ

Русе, 1983 г.

447500

32
9078

ЗАРИТА НА ОКТОМЯРИ

Ехото на Великия октомври 1917 година достигна и в малка България.

Възвестила началото на нова епоха в историята на човечеството – епохата на прехода от капитализма към социализма, Великата октомврийска социалистическа революция намери силен отзвук и сред трудещите се в Русенския край.

Трудовите хора, начело с партийната организация, както и цялата страна, така и тук, възторжено приветствуват безпримерния подвиг на болшевиките, на руските работници и селяни. Особено силен политически отзвук получават в Русенско първите стъпки на съветската власт: приемането на Декрета за мира и Декрета за земята. Тези изяви на революцията разпалват в сърцата на онеправданите пламъка на борбата против мизерията, скъпотията и глада.

В мирните предложения на съветското правителство русенци, загубили в Първата световна война 662 мъже, изпитвайки на гърба си жестоката експлоатация и грабителството на буржоазията, виждат своя спасителен път. Затова още в първите дни те високо оценяват световно-историческото значение на революцията. Тяхните възнения горещо се сливат с възторга на партията на тесните социалисти: "Руският самоотвержен пролетариат е носител на мира, свободата и братството на народите".

По този повод Окръжният комитет на партията в Русе разпространява сред населението позив "Руската революция и мирът". В него се подкрепя мирната политика на новата съветска власт и предложението ѝ за прекратяване на военните действия по фронтовете.

Делото на Октомври горещо отеква в душите и сърцата на русенци. Голяма роля за това оказват и богатите революционни традиции на българо-руската дружба в нашия край. Всичко това разгаря

любовта и уважението към подвига на руския народ, засилва стремежа за подпомагане утвърждаването на младата съветска държава, към още по-тясна дружба и класова солидарност с руския пролетариат.

В процеса на революционния кипез се раждат и новите чувства, новите дружески отношения за братство и единство на българската работническа класа, на всички трудови хора, с болшевиките, с победилите руски работници и селяни.

С идеите на Октомври българо-руската дружба прерастваше в българо-съветска дружба, дружба, която се опира не само на богатите и революционни традиции, а дружба, която вече е ярка изява на пролетарския интернационализъм, на класово сътрудничество и братско единство в борбата за свобода и равнопоставеност.

В името на тази дружба, вдъхновени от идеите на Октомври, трудещите се от русенския край подкрепят великото дело на болшевиките, укрепват дружеските връзки с младата съветска държава.

Под ръководството на партийната организация на дело се повежда борба за събаряне на буржоазно-монархическото господство в България. В град Русе и селата се организират много протестни митинги, демонстрации и стачки против войната и глада, в подкрепа на мира и революцията. Войниците на фронта и трудещите се маси в тила заживяват с пламъка на болшевиките. Група войници – отпускарни от с.Борисово през декември 1917 г. начело със Стефан Градинаров разясняват сред изстрадалите жени, че революцията ще сложи край на войната и ги организират на протестна акция за по-скорошно завръщане от фронта на тяхните синове, братя и мъже. С помощта на Мария Недева, Съба Гьонова и други, жените в Борисово провеждат първия протест против войната.

През февруари 1918 година войници от V-ти пехотен полк, родом от с.Тръстеник, след отпуск са арестувани за разпространение в казармата на позиви и литература с болшевишки тенденции.

На общоселско събрание жителите на с.Батишница приемат резолюция, с която настояват пред Народното събрание да премахне военното положение, да се даде амнистия на всички военни и политически затворници.

Заедно с хилядите българи, воявали с оръжие в ръка за победата на съветската власт, участвуват и видни дейци на русенската партийна организация: Борис Стоманияков, Георги Петров, д-р Васил Късогледов и други. Значителен брой работници – градинари (около 50 души) от Русе и селата също се сражават рамо до рамо с болшевиките за утвърждаването на младата съветска държава. Между тях по-известни са: Стефан Машков от с.Острица, Минчо Енчев от с.Борово, Петър Стойков от с.Копривец, Тодор Рачев от с.Костанденец и други.

Избухналите под влиянието на Октомври женски бунтове в селата Баниска, Гагала (Николово), Ново село, Борисово, гр. Русе, стават популярни в цялата страна. С искането да се върнат съпрузите, братята и синовете ~~от~~ фронта, да се даде хляб на децата, жените разграбват обществените складове, отказват да дават реквизираните храни. Активно работи изграденият женски комитет в град Русе, начело със Златка Токушева, Петрана Стрелковска, Мария Александрова Атанасова и др. Особено смела и енергична в борбата е била Пена Кубратова от квартал "Възраждане", която стои начело на разбунтуваните жени.

Огромна роля за разпространяване на идеите на Октомври за засилване на интернационалния дълг в подкрепа на младата съветска власт играе и отзвукът от процеса против Георги Димитров през февруари 1918 година в Русе. Държанието на Георги Димитров пред военнополовия съд, защитната реч за историческото дело на Октомврийската революция, вдъхват нови сили на революционните маси в града за дружба и братство с руските работници и селяни. Важна роля за укрепването на българо-съветската дружба играе и издаваният от юни 1919 година огран на

Окръжния комитет на партията в Русе – вестник "Победа", излизал близо 4 години, отначало като седмичник, а после – ежедневник. Той се превръща в истински защитник и пропагандатор на Октомврийската революция. Редовно и вярно е информирал трудещите се от Русенския край за революционните събития в Русия, за победите на Червената армия над Колчак и Деникин, за революционния поход в Русе и страната.

Под влиянието на Октомврийската революция укрепва и Русенската партийна организация. Особен размах придобива нейната борба през 1919 година, когато в Русе се вдигат 25 стачки с участието на повече от 20 000 работника. Нарастналият авторитет на комунистическата партия, приеда идеите на ленинизма и Октомври, се проявява в изборите на 7 декември 1919 година, когато общинската власт е спечелена от комунистите и се установява първата Дунавска комуна.

В условията на буржоазната власт, Комуната провежда на дело лозунгите на Октомври. Тя става истински защитник на работническата класа и бедните слоеве от населението. По примера на съветската власт провежда редица социални, културни и политически мероприятия, които показват каква трябва да бъде бъдещата пролетарска държавна политика.

Силно влияние за приемане на идеите на Октомври сред русенци оказва и видният партийен деец Найден Киров. Среднал се за втори път с В.И. Ленин, завърнал се от Москва, като делегат на Третия конгрес на Коминтерна през 1921 година, той с вдъхновение говори за световноисторическото значение на Великата октомврийска социалистическа революция, за първите успехи и трудности на младата съветска държава. Паметна в това отношение е пламенната му реч, произнесена пред две хилядния митинг на площада, където сега е домът на съветите.

Всичко това засилва чувствата и дейността на русенския пролетариат за дружба и сътрудничество с първата в света социалистическа държава – Съветска Русия. Примерът на съветската власт става

все по-заразителен за русенските революционни борби.

Такава интернационална солидарност те проявяват в акцията за събиране на помощи за гладуващите от Новолжието през 1921-1922 година. Затова голяма роля изиграва и разпространеното в града и околните села писмо - позив на В.И.Ленин, както и указанията на Окръжния комитет на партията в Русе за оказване на помощ на пострадалите от сушата над 25 милиона работници и селяни от няколко губернии на Съветска Русия. Трудещите се от сърце и душа отделят от оскъдните си средства за подкрепа ^{на} своите руски братя. Само през зимата на 1921 - 1922 година в Русе и окръга са събрани 50 000 лева и голямо количество зърнени храни, дрехи и други помощи. Особено добре в това отношение се изявяват Полско Косово, гр. Бяла, Гагала, Долна Манастирица (Волово), Две могили, Батипаница, гр. Русе, учениците от "Образцов чифлик", служителите от кооперация "Освобождение" и други.

С такова интернационално значение за дружба и помощ е създаденият в гр. Русе помощен комитет за осигуряване на руски деца. Поканват се всички партийни организации, професионални съюзи и дружества, отделни лица да се отзоват на тази благородна акция. Партийната организация в Русе осигурява две деца.

Трудещите се от Русе и селата с готовност участвуват в различни мероприятия, провеждани и по време на международните акции "Руска седмица". "Международна червена седмица" и други, изразяващи братска солидарност с народа на първото социалистическо отечество.

Русенските комунисти държаха високо знамето на българо-съветската дружба и по време на настъплението на монархо-фашистката диктатура в България. След неуспеха на Септемврийското въстание се преоценяват допуснатите грешки и смело се приемат ленинските принципи за болшевиизацията на нашата партия. В тези мрачни дни с възторг се приветствува и братската помощ на Съветския съюз, отворил широко вратите си като втора родина, за стотици български партийни и

революционни дейци, за политически емигранти, за тяхните семейства и деца.

Както в цялата страна, така и в Русенско, непрекъснато се засилва борбата за установяване на дипломатически отношения и укрепване дружеските и икономически връзки със Съветския съюз. Това се подсилва и от широката дейност на работническата партия в Русе против готвешата се война срещу СССР. За защита на съветската страна от военна заплаха се издават много позиви, провеждат се редица събрания и демонстрации, разобличава се антисъветската пропаганда.

През 1927 година работническата класа в Русе подема кампания за признаване на СССР, за изпращане на работническа делегация в Съветска Русия. Създава се инициативен комитет начело с Петър Стрелковски, Сотир Пейчев и други, но полицията арестува инициаторите. Такива акции за отиване в съветската страна са осуетени на няколко пъти от реакцията. Но движението да се види със собствените очи новия живот на съветските работници и селяни расте непреодолимо. Импулс за това дава и написаната книга "В страната на стоящия се социализъм" от Петко Налетов, секретар на ИК на нелегалната работническа партия, посетил като първи работническо-селски пратеник СССР през 1931 година. Такава роля играе за трудещите се по-късно и книгата на проф. Асен Златаров "В страната на съветите".

С иденте на Октомври, по примера на съветските интернационалисти, Русенската партийна организация изпрати повече от десет интербригадисти в испанската революция.

Русенци с голяма амбиция подкрепят в тези години и опитите на партията за създаване в България на самостоятелна организация за развитие на дружбата между българските и съветски народи "Съюз на приятелите на СССР". Но монархо-башкисткото правителство уплашено от идеята за създаване на такава масова легална организация за дружба със Съветския съюз, забранява нейното изграждане.

Под натиска на широките народни маси, правителството на Кимон Георгиев, дошло на власт чрез военен преврат на 19 май 1934 година, извърши важен исторически акт – на 23 юни 1934 г. възстанови дипломатическите отношения със Съветския съюз. Този пробив на антисъветския политически курс на монархо-фашистката диктатура оказа огромно влияние за развитието на българо-съветската дружба, за засилване на любовта и обичта на българския към съветския народ.

Както в страната, така и в Русе отново се подема инициативата да се реализира идеята за изграждане на организация за дружба със Съветския съюз.

В такава обстановка по инициатива на партийната организация в Русе и лично на комунистите Руско Попхристов, Димитър Нейков, Спиридон Савов, Георги Токушев и левите земеделци начело с Недко Ботев и Неделчо Ълканов се разгръща огромна дейност за изграждане на българо-съветско дружество в града. Подготвя се първото учредително събрание. И така на 12 май 1940 г. в 10 часа преди обяд в салона на Русенската търговско-индустриална камара 80 души поставят основите на първото в окръга българо-съветско дружество. В неговото ръководство са избрани Янко Иванов Попов – председател, д-р Никола Ковачев – секретар, Нелю Ботев – касиер, Кирил Кръстев и Боян Цанев – членове. Избира се и контролен съвет в състав: Гачо Ганев, Ангел Косатев и Стефан Прокопиев.

Дружества за българо-съветска дружба се създават и във Вятково, Ряхово, Тръстеник, Писанец. Червена вода и други селища на окръга.

Новосъздадените дружества, въпреки преследванията и пречките на фашистката власт, развиват активна и полезна дейност за засилване и укрепването на българо-съветската дружба, за популяризиране на истината за Съветския съюз. По тяхна инициатива се изнасят много

сказки, уреждат се изложби, утра, осигуряват се съветски книги и филми.

През есента на 1940 година в Русе идва и съветския консул от Варна – Виноградов, който се среща с председателя на българо-съветското дружество.

Важна роля за връзките на русенци със съветската страна играе и създадения от ИК на БКД още през 1931 година нелегален канал Русе – Москва по суша и вода. За неговата дейност заслуга има русенецът Цено Николов Николов, който освен пренасянето на много съветска литература и боеприпаси, преважда за СССР нелегално и много видни наши и чужди партийни дейци. Каналът остава неразкрит до победата на 9.IX.1944 година.

Ярка проява на интернационализъм, на дружба и приятелство със СССР беше и активното участие на русенци в Соболевата акция в края на 1940 година. В подкрепа на предложението на СССР за сключване на пакт за приятелство и взаимна помощ с България, в Русе и селата се събраха хиляди подписи, изпратени са десетки писма и телеграми до монархо-фашисткото правителство. Само от Русе се подписват 5000 души.

Преминаването на Соболев през Русе, на път за своята родина, се превърна за трудещите се от града (въпреки забраната) в ярка манифестация за българо-съветската дружба.

Удизането на хитлеристките войски в България сплоти още по-тясно радетелите на българо-съветската дружба, засили още повече симпатиите на нашия народ към СССР и неговата готовност за борба против българския и немския фашизъм.

По време на Великата отечествена война българо-съветската дружба стана опование и вдъхновение в борбата против класовите врагове. Любовта и привързаността на народа към Съветския съюз, към ленинската партия се превърна в могъщ източник на партийни и интернационални сили за всеки български патриот. В името на тази дружба с Великия Съветски съюз се сплотяваха и бореха русенските антифашисти.

Вдъхновявани от великите идеи на Октомври, от славните победи на съветската армия, те вярваха, че само в най-тесна дружба и сътрудничество със СССР може да се освободи България от монархофашизма. С тази вяра те умираха с думите на уста: "Да живее Съветския съюз", "Да живее славната съветска армия". Незабравими остават за нас заветните слова в това отношение на смелият комунист Леон Таджер, който, осъден на смърт заяви: "Обичам Москва, както ласкава майка и любима жена. Реших да отмъстя, макар и да умра..."

Ръководно начало в антифашистката борба, в надвисналата опасност за България и за правилното разбиране на братската дружба със Съветския съюз в тези сурови години бяха заветните думи на великия син на България – Георги Димитров: "Няма и не може да има здравомислещ българин, обичаш своята родина, който да не е убеден, че искрено и приятелство със Съветския съюз е не по-малко необходимо за националната независимост и процъфтяването на България, отколкото слънцето и въздуха за всяко живо същество".

В края на август и началото на септември 1944 година Окръжния комитет на партията в Русе издава редни Окръжни за подпомагане на настъпващата към България Червена армия. На 5 септември, когато СССР обявява война на монархо-фашистка България, в едно от тези окръжни се казва: "Наш класов и исторически дълг е да възпрепятствуваме вдигането на оръжие срещу героичната Червена армия – предния отряд на прогресивното човечество, гаранция за неговата свобода и прогрес". В друго окръжно от 7 септември се дават указания за създаване сред населението на пунктови комитети на приятелите на Червената армия, да се организира нейното посрещане с лозунги и цветя, както се посрещат герои-освободители.

На 7 септември 1944 година трудещите се от Русе с хляб и сол, с песни и цветя посрещат съветската армия. "Никога не ще забравя как ни посрещнаха русенци като свои родни братя – пише в спомените си

червеноармеецът Спирин Михайлович, участник в освобождението на Русе – това беше незабравим ден. Ние бяхме обиспани с цветя и сърдечно приветствувани. Няма да забравя момента, когато при мен дойде старица с хляб и сол и хубаво българско вино, а млада девойка ми поднесе букет от свежи цветя. Тогава аз се убедих дълбоко, че действително българският народ и съветският народ ще бъдат навеки братя".

С помощта на Червената армия и в Русенски окръг бе установена властта на Отечествения фронт. Под благотворното влияние на българо-съветската дружба десетилетните борби на русенската работническа класа се увенчаха с успех. Иденте на Октомври възтържествуваха, победи народната власт. Окръгът тръгна по пътя на социализма.

Българо-съветската дружба сепревърна в съдба и душевност за българския народ, в основна движеща сила за развитието на социалистическата ни Родина.

Кълинца в глъбините на вековете, споена с кръвта на двата братски народи, днес тя е увековечена на територията на Русенски окръг с над 40 паметника и паметни плочи на българо-руската и българо-съветската дружба.



С цвѣта и песни народът възторжено посрещаше
своите освободители. /сч. архивна/
Русе, м.септември 1944 г.



Пунктов събор на българо-съветските дружества
в с.Сливо поле 1951 година /щипката е архивна/



1951 год. По случай месена на българо-съветската
дружба, в окръга гостуват прославените съветски
артисти Покровский, С. Балазов, Рашид Бейбутов,
Н. Казаншева, Алла Шелест, Андрепаидзе и др.

/св. архивна/



Тържествен концерт в кино "Москва"

На сцената - Н. Казаншева */св. архивна/*



Многохиляден митинг по случай пускането в
действие на Моста на дружбата.
Русе, юни 1954 година



Възторжени бяха средите ни и с прославените
звездни герои – космонавтите Леонов и Беляев,
почетни граждани на гр.Русе 1965 година



Сърдечно посрещат русенци и Михаил Андреевич
Сулов – член на Политбюро на ЦК на КСРС
Русе, 1965 година



Възторг, възхищение и преклонение пред духовната
сила и мъжество на човека – това бяха срещите с
героя на Съветския съюз Алексей Маресьев. Русе
1973 година



1972 год. Русе посреща отряд от съветски бойни кораби
кораби под командването на



Министърът на радиопромишлеността на СССР
Валерий Колмиков на посещение в ЗИП-Русе



Ще идват вечно тук признателните поколения...
Членът на Политбюро на ЦК на БЗД Цола Драгой-
чева полага цветя на гроба на Юлия Вревская в
гр.Бяла



Неизбродни са пътищата на майчината скръб...
Племенникът и майката на П.Н.Ткаченко пред
неговия гроб в гр.Русе. 1978 год.

ЖИВИТЕЛНА, МНОГОПОСОЧНА И БЕЗКОРИСТНА

Опиянен от възторга и радостта на тъй дълго очакваната свобода, народът залива улици и площади и както някога, с многохиляден глас вика "Ура" и "Здравейте братушки", пее милата песен за девойката Катюша, лекува с омайното биле на обичта си тежките рани на съветските бойци. По горешите друми на войната изпраша и своите синове. А във вътрешните си дела, за своя съдба избира Народната република.

Но тъмните сили на реакцията са подготвили вече тежка присъда за България: искане за 800 млрд. лева репарации, разкъсване на живото ѝ тяло и ново национално поробване – страшен данък за това, че фашистка Германия ограби националните ни богатства и култура, а народа ни доведе до просяшка тояга...

Цинична жестокост се излива от устата на външния британски министър Антони Идън: "Там на Балканите има презрян народ, който не заслужава нашето внимание... В същото време в България сноват английски и американски емисари, "журналисти" и "дипломати", купуват с хиляди долари опозицията и в съюзнически комисии "контролират демокрацията ни"...

Никога няма да се забрави фактът, че Съветският съюз беше първият, който възстанови дипломатическите си отношения с България. По този повод нова вълна от ликуване и възторг заля цялата страна.

На 19.VIII.1945 г. и в Русе беше проведен грандиозен митинг. На него присъствава представителят на съветската армия подполковник Гьолин, който приветства развълнувания народ и връчва ордени и медали на 800 бойци и командири от Пета дунавска дивизия, наградени от президиума на Върховния съвет на СССР за проявен героизъм в боевете с

хитлеристкия нашественик.

Не може да се измери силата на поредния изблик на обич и признателност, които предизвиква изявлението на В.М. Молотов: "Нека българският народ бъде спокоен, да се отдаде на мирен труд, целостта на неговата държавна гра-лица ~~не~~ ще бъде гарантирана..." и от онай напрегната борба на Съветския съюз при подписването на Парижкия мирен до-говор през февруари 1947 г., с който беше постигнат първият крупен успех на България: осигурена беше териториалната ѝ цялост, национална независимост и държавен суверинитет, изведена беше от мъчителната международна изолация.

След тази неопенима по своето значение помощ следват още, и още, и много, които е трудно да се изброят дори в окрупнени цифри, защото за всяко ~~мъ~~тче от страната ~~и~~ тя е живителна, многопосочна, навременна, безкористна.

В броя си от 13.VIII.1946 г. русенският вестник "Дунавски отечествен фронт" пише за дълбоката благодарност на жителите от 16 села на безводната Дуловска околия (тогава в състава на Русенската област - б.а) към червено-армийците, които денонощно, в продължение на цял месец са им разнасяли вода от 10-15 км. разстояние.

На 14.IX.1946 г. поредната дописка съобщава: "През месец юли братските червени войски ни изпратиха своите войскари да помагат при жетвата..., през август 60 съветски камиона подпомогнаха населението на Русенска област при извозването на нарядните храни до продоволствените пунктове".

Почти всеки ден има съобщения и за пристигнали на русенското пристанище стоки от СССР за нашата промишленост: метали, целулоза, газьол, торове, каучук, минерални масла, машини, за да обобщи в броя си от 5.XII.1946 год. "Според официални данни досега Съветският съюз е доставил на Бълга-рия стоки и материали за 400 млн. лева в повече от уговорено-то..."

Отдавна у нас са забравени страшните пристъпи на глад след опустошителната война и след двете поредни сушави години. Но признателна България завинаги ще запомни вълшебния мирис на хляба, изпечен от съветска пшеница...

Защото това не беше просто даден хляб, а залък, откъснат от дажбите на недояждащите си тогава съветски хора!

Стотици хиляди тонове пшеница и ечемик потеглят от Варненското пристанище за бездствуващите южни райони на страната, за цяла България и спасяват от гладна смърт хора и добитък. Не, това не е само жест на дружбата, а топла, пулсираща вена на живота!

Затова тъй мерзки и тъй отвратителни са клеветите на развилнялата се реакция у нас, затова е и тъй драстично обръщението на Иван Димитров – секретар на Областния комитет на партията: "Ония вражески елементи, които злобно шушукат, че изнасяме храни за СССР, трябва да се ловят и по етапен ред да се изпращат във Варненското пристанище да разтоварват предназначенията за нас съветски ечемик и пшеница".

Минали са години, но хрониката на събитията показва една нарастваща като лавина обич към великия съветски народ, едно все по-задълбочаващо се доверие и интерес към живота на съветските хора, към тяхната култура, наука, техника.

Възстановеното през декември 1944 г. Българо-съветско дружество в Русе с председател д-р Никола Ковачев, секретар Илия Ташев и касиер инж. Иван Казанджиев, развива широка културно-просветна и организационна дейност, с което печели нови приятели за Съветския съюз, популяризира постиженията на социалистическото строителство, разяснява целите и задачите на съветската външна и вътрешна политика.

За по-малко от три години то се превръща в най-масовата организация в Русе и към 8.X.1947 г. наброява повече от 10 хиляди души. Негово голямо завоевание е и създаването

на чудесния художествен колектив "Маяковски", покорил сърцата на русенци с първите съветски песни, безспорен (за първи път в практиката на страната) републикански първенец.

Присъствието на ежедневния контакт на русенци със съветските бойци и техните командири, богатите изживявания и възторг от съветските филми "Здравей Москва", "Двамата бойци", "Заклети ергени", "Шест часа вечерта след войната", "Светъл път", "Свинарка и пастир", "Нашето сърце", "Учителката" и още много други, от съветските фронтови песни, пребиваването в града ни на първите художествени състави - съветска военна естрада, ансамблите "Берьозка", "Североуралски хор", "Украински бандуристи", ансамбълът на съветската армия "Александров", гостуванията по-късно на Малый театър и тоя на Моссовет, многобройните фотоизложби, литература, сказки, доклади - всичко това създава неотразимата атмосфера на преклонението и възхищението не само към съветския народ, като цяло, а към всеки обикновен съветски човек, към всичко съветско.

Огромна е радостта на русенци, че на 24 май 1947 г. в Русе официално е открито и действа съветско консулство. В лицето на неговите ръководители Михаил Андреевич Попов - консул, Кравчук - вице консул и Комадишкo - секретар, те печелят нови верни приятели.

Дори зад лаконичното съобщение във вестника блика неподправената сърдечност и признателност, с които русенци изпращат за Родината им пълномощниците на Съзната контролна комисия за русенска област полк. Ленски, майор Соколов и сътрудниците им: "Макар, че тяхното заминаване не беше оповестено, на гарата се стекоха хиляди русенци. Изпращането се превърна във възторжена манифестация на голямата общ. ... Купето му (на полк. Ленски - б.а.) във вагона бе просто затрупано с цветя".

А секретарят на Областния комитет на партията уверява: "Ние отпочваме кампания в навечерието на 30-годишнината на ВОСР, та и последният изостанал човек в нашата страна да узнае как се е създал СССР и защо е победил – защото се бори за мир и благоденствие".

Още на другия ден – 4.X.1947 г. е изграден акционен комитет и публикуван апел за достойното отпразнуване на великия празник.

Обещанието на секретаря е изпълнено: започва трескава всенародна дейност. В течение на цял месец по страниците на в. "Дунавски отечествен фронт" се публикуват материали за обществени инициативи и за дейността на дружествата в Русенска област, както и очерци за най-активните им членове: д-р Никола Ковачев, Величка Василева и Димитър А. Димитров от Русе, Петър Дончев от Бяла, Дянко Нунев от с. Обретеник, свещеник Дугин от с. Могилино (сега Захари Стояново) и много други.

Провеждат се многобройни събрания, сказки, вечеринки, изложби, естради, четения на вестници и книги за съветската страна. Подготвят се подаръци за изпращане в различни градове на Съветския съюз, усилено чрез подписки, томболи, утра, вечеринки и др. се събират средства за построяване на паметник на Съветската армия в София, набират се подписи под благодарствен адрес до ръководителя на съветското правителство генералисимус Сталин.

Освен истински празничното настроение, акцията приключва в деня на празника на Октомврийската революция с грандиозен митинг, който се излива във внушителна манифестация.

Освен това, подготвени и изпратени са 50 оригинални подаръка до Москва, Ленинград, Сталинград, Киев, Минск и др. Събрани са над 2500 х. лева за построяването на паметник на Съветската армия и над 25 х. подписа под благодарствения адрес, а организиранияте приятели на съветската страна в нашата област надминават 60 х. души.

Следейки отблизо този небивал размах в разрастването на Съюза на българо-съветските дружества в цялата страна, като негов почетен председател, Георги Димитров с гениална прозорливост преценява, че българо-съветската дружба, с нейните дълбоки корени в сърцето на всеки българин, няма да се побере в рамките на една организация, и че е необходимо създаването на широко народно движение за дружба със Съветския съюз.

Поради това, той дава указание Съюзът да се изгради, като всенародна организация, да се превърне във всенародно движение, в което да се влеят широките народни маси, всички български патриоти.

Мъдър и далновиден държавник, Георги Димитров беше инициатор и реализатор на една дългогодишна народна мечта, кратко и ясно изказана от поета-герой: "Съюз със СССР..."

На 18 март 1948 г. в Москва беше подписан Първият исторически договор за дружба, сътрудничество и взаимопомощ между НРБ и СССР – договор, превърнал се в гранитна основа на нова България и решаващ фактор за нейното ускорено социалистическо изграждане.

С неописуем възторг и радост беше посрещнато това събитие от нашия народ. Макар и да е подписан от две държави, това не беше обикновен международен акт. Едва ли световната история познава друг такъв случай, когато един двустранен международен договор, преди да е подготвен в канцелариите на външните министерства, е не само оформен и дълбоко залегнал в съзнанието и в сърцата на тези два народа, но дълго преди това е започнал да дава своите благотворни плодове.

Не, това не беше обикновен междудържавен акт, а тържество на вековен, непреодолим стремеж за сближаване на братски народи с общ славянски произход, с близък език и култура, това бе тържество на еднаквата вяност и преданост на нашите комунистически партии към великите принципи на

пролетарския интернационализъм.

Историята тепърва ще му отрежда заслуженото място, но двете му героични десетилетия показват, че той изигра ролята на здрава политическа и юридическа база за всестранното развитие, укрепване и задълбочаване на политическото, икономическото, научно-техническото и културното сътрудничество между нашите страни.

Българо-съветската дружба се превърна в могъща движеща сила на нашето развитие "... тъй жизнено необходима, както слънцето и въздуха за всяко живо същество".

И в Русенския край нейните мощни живителни импулси разчупват оковите на вековна изостаналост, рутина и консерватизъм, преодоляват мизерия и безпросветност, прогонват завинаги съмнения и колебания.

Възторгът на митингите все повече отстъпват място на могъщия грохот на невиджани дотогава машини.

Много от събитията в ежедневието и на нашия окръг са отбелязани с неизменната думичка "първи", зад която блика неподправена радост, очудване, гордост...

В историята на с.Батишница винаги ще искри със слънчевия цвят на узряла пшеница оня шести юли на 1947 г., когато първият съветски комбайн започва жетвата. Вестник "Дунавски отечествен фронт" отразява и това събитие: "селаните се тълпяха около него, с очудване и захлас следяха мощното чудовище, което носи житото и едрото жито се сипе в камиона..."

Началото на декември 1949 г. е истински празник за жителите на кв."Здравец" - там е пусната в действие първата радиопроводна линия с нови, току-що пристигнали от СССР високоговорители..."

Сега това е наивна саунтименталност, а тогава беше... революция.

С грохота на съветски машини започна през 1950 г. изграждането на първата по рода си у нас напоителна система -

Бръшлянската. С пускането ѝ в действие завинаги се премахват блатата на тази част от Добруджа, а с тях – маларията и треската. Тежките и продължителни засушавания, безводието и глада остават далечен и невероятен спомен...

Съветските машини, съветските хора и техният опит ускоряваха неимоверно нашето време, променяха дните и нощите ни, властно ни налагаха нови измерения, имена, понятия и символи, издъно прекрояваха живота ни.

"През март прочетохме в сп. "Металик" за изненадващите постижения на Хеврих Борткевич, за начина му на стругуване и заточване на ножовете – пише в окръжния вестник стругарят Чучуев от завода "Г.Димитров". Той обръщаше цялото стругарство с краката нагоре – в статията се говореше за скорост на рязането 700 м/мин., докато нашите максимални постижения бяха 50 – 60 м/мин.. Решихме да опитаем ... сполучихме. Организирахме първата качествена бригада."

872 дружества със 138 139 членове осигуряват организирано изнасяне на доклади за живота на съветските народи и за челния опит във всички сфери на обществено-политическия, икономическия и културния живот.

Цифрите в отчетните доклади на окръжната организация през петдесетте години поразяват не само с многообразието на дейностите, а и с масовостта на една жива и любознателна аудитория.

През 1953 г. пред 403 526 души са изнесени 6 377 доклада "В стахановските школи", в 300-и агрокръжоците, тия доклади се чакат с голям интерес..."

През първите 9 месеца на 1955 г. пък са изнесени 1 956 доклада пред 62 608 души, проведени са 170 вечери на българо-съветската дружба, 953 колективни четения на вестници с новини от СССР, 277 фотонизложби нагледно са показали на 193 700 посетители живота в огромната страна... Организирани са още 2300 кътове и витрини, 1660 агиттабла, 476 диаграми, 300 говорящи вестници, 752 седянки с беседи и още много други

Резултатите – тъкачките Пенка Крачунова и Тонка Николова от ф-ка "Юта" преминават на 5 стана, след като изучили опита на Ана Федосиева; сто работници от завод "Н.Киров" икономисват бакелитов прах за 20 х.лева, а над 400 души работят по почина на Ворошин; 1300 души от завод "Г.Димитров" усвояват скоростния метод на В.Колосов, а 69 скоростни бригади с 824 работника работят по почина на Ворошин.

Масово в целия окръг се проучва, усвоява или работи по начините на Левченко и Муханов, на Бирюков и Ворошин, Хандарова и Агафонова, Ал.Чутких, Клавдия Королѝва, Валентина Гаганова, Смирнова, инж. Ковальов. Разширява се стахановското движение, следвано в по-късния период от движението за комунистически труд, трайно е присъствието и днес на саратовската система за високо качество...

Постиженията: само в завод "Г.Димитров" през 1955 г. вече има 65 изявени скоростници, в ЛВЗ "В.Коларов" Кънчо Начев е достигнал скорост на обработка 390 м/мин., Иван Дрუმев повишил производителността си с 400 %.

В с.Бабово звеното на Мита Ангелова набрало по 7700 кг домати от 10 дка...

Едни от най-изтъкнатите представители на съветското изкуство и култура – писателите Сергей Михалков и Всеволод Иванов, певицата Н.Казанцева и пианистът А.Валтер, нар.артисти на СССР Юрий Завадски и Вера Марецкая и много още други са първите, които гостуват на русенци и със силата на своя талант разкриват високо хуманните им принципи, дълбоко народностен характер и традиции.

В бедната, ненавидяна от идъновци България кипи пълноводната река на живота, побеждава социализмът.

С тази победа в края на 50-те години настъпват дълбоки качествени изменения в икономическите основи, в социално-класовата структура, в политическата и идеологическа сфера.

На тази база у нас се създава обществена структура, еднотипна с тая в Съветския съюз, еднопосоchnост на класовите интереси, на социалните класи и групи в НРБ и СССР.

Дълбоки положителни промени се осъществяват и в международните отношения – световната социалистическа система укрепва и се превръща в решаващ фактор при формирането на международните отношения.

Тези процеси внасят качествено нови изменения и в движението за българо-съветска дружба: неговите мащаби решително надхвърлят организационните възможности на една организация, поради което се изяви неотложната необходимост от още по-широка, гъвкава и действена структура, която да го превърща във всенародно движение.

Като отхвърли неправилното решение по времето на култа към личността за вливане дейността на Съюза на българо-съветските дружества в тая на Отечествения фронт, което по същество доведе до ликвидирането им, в съответствие с линията на Априлския пленум, откликвайки на инициативата и доклада на др. Т. Живков, Инуарският пленум на ЦК на БКП от 1957 г. възстанови, творчески обогати и приложи на дело завета на Г. Димитров за превръщане на движението за българо-съветска дружба в съзнателно, творческо дело на целия български народ.

На своя IV конгресс Отечественият фронт прие аналогично решение. Пристъпи се към повсеместно изграждане на местни комитети, избра се Общонароден комитет за българо-съветска дружба, в състава на който влизат най-видните представители на всички масови организации, най-видните дейци на българската нация, култура, изкуство и обществено-политически живот.

На 27 март 1957 г. на окръжно съвещание е избран окръжен комитет за българо-съветска дружба и в Русе, с председател Пенчо Кубадински (тогава първи секретар на Окр. к-т на БКП), Околийско-градски комитет – Русе с председател Бончо Янгов и Околийски комитет за БСД – Бяла с председател

Васил Петков.

Създадени са отново всички необходими условия движението да се развива с още по-голям размах, да се задълбочава и върви напред.

Главен двигател и ръководител на движението за българо-съветска дружба е Българската комунистическа партия, която своевременно откри качествените изменения на новото развитие в условията на победилия социализъм и в съответствие с тях възприе принципа за превръщането му в съзнателно, творческо дело на народните маси, на всички структури и сили на политическата организация на нашата държава.

Изтичаше първото десетилетие на Първия договор за дружба и взаимопомощ между НРБ и СССР.

И ако през най-тежките, гладни и трудни години неговото въздействие за нас беше тъй мощно и многопосочно, то през следващия период, когато социализмът беше вече победил, неговото изключително благотворно влияние вече е неудържимо.

В навечерието на 25-годишнината на социалистическата революция в България (само една година след изтичане срока на Първия договор) председателят на ОК за БСД Рачо Стоянов изпаса в доклада си пред окръжния актив многобройни факти за ролята на българо-съветската дружба в социалистическото изграждане на родния край:

— Само за периода 1950–1969 г. съветският експорт в България се е увеличил 11.9 пъти, а българският износ за СССР — 11.8 пъти, но структурата на стокообмена е не договорианата, а в зависимост от нуждите на социалистическото строителство в България;

— Характерна е тенденцията за сближаване икономиките на НРБ и СССР: част от производствените мощности на СССР работят за НРБ, а 60 % от производствените мощности на българското машиностроене работят за СССР;

- Съветският съюз ни е предоставил повече от 6 хил. комплекта документация, над 5 хил. българи са специализирали в СССР;

- В Русе няма нито едно предприятие, което да не се е развило без помощта на СССР: в ДМЗ "Г.Димитров" от произведените 167 вида машини, 87 са изцяло по съветска документация; ДЗЗ "Д.Благоев" ежегодно получава по 25 х.тона съветски машини, съоръжения, химикали и 65 х.тона въглища. По съветски технологичен проект се произвежда лимонена киселина, усвоено е производството на ел-лизина. Пряка помощ е оказана от героя на СССР проф.Силин, от Латвийската и Иркутската академии на науките; ЛВЗ "В.Коларов" - по съветски проект е преустроен за ремонт на дизелови локомотиви; с пряката помощ на СССР и участието на съветски специалисти израстнаха гигантските корпуси на ККЗ "Ив.Димитров", оборудването на ТК "В.Пискова" и много, много други:

- 70 % от механизацията на русенските строители е съветска: 150 самосвали, 20 багери, 15 булдозера, 15 циментовоза и др., съветски са също и много от строителните материали. Най-свидните си рожби строителите на свой ред назоваха с имената на съветски герои: първият жилищен блок строен по метода на пълзящия кофраж, носи името на Юрий Гагарин.

- Със съветска помощ се извърши и развитието на транспорта и съобщенията в окръга. За да е днес Русе крупен транспортен възел, първостепенно е значението на построения през 1954 г. Мост на дружбата, внедряването на прогресивни съветски технологии и методи на корабоплаване, товарене и разтоварване. Само през 1967 г. по р.Дунав са превозени 2 930 хил. тона товари, 78 % от които са от съветската страна;

ДП "Автотранспорт" (сега Автокомбинат) през периода 1959 - 1967 г. е получил над 500 съветски автомобили;

– Град Русе е посещаван от редица отговорни дейци на СССР във връзка с усъвършенстване мрежата на съобщенията; министърът на СССР Перуцев, министърът на Белоруската ССР – Афанасиев. Това се е отразило с конкретни резултати за града ни; през 1959 г. е доставена и монтирана първата в страната мощна трансляционна усилвателна уредба УТУ – 5 KW. През 1962 г. е монтирана и съветската радиорелейна уредба Р-600, по която се предават телевизионните програми за окръга и интервизията;

– Огромните преобразования в селата на нашия край станаха възможни пак само благодарение на конкретната съветска помощ. Към 1.1.1969 г. русенското селско стопанство разполага с 2 995 трактори (приведени към 15 к.с.), 545 комбайни, 524 автомобили, многобройни доилни инсталации, сенокосилни, семечистачни машини, най-разнообразен прикачен инвентар за механизизирана обработка и засяване на почвата...

Обогатява се и се развива с бързи темпове и нашата селскостопанска наука. СНИ "Образцов чифлик" бе оборудван като модерна база за научно-изследователска дейност. Само тук работят 21 съветски трактора.

Внедрени са съветските сортове пшеница "Ранная-12", "Безостая-1", слънчоглед "Передовик", царевица "Вир-12", неопценима е близката и конкретна помощ, оказана от министъра на земеделието на СССР – Мацкеевич, председателя на ВАСХНИЛ академик Лобанов, от академик Антипов-Герасимов, проф. Каратаев, от селекционерите академик Соколов, член-кореспондента Галеев, професорите Фильов, Кириленко, Лубинец – повече от 800 специалисти са посетили и подпомогнали института, непрекъснати и трайни са връзките му с повече от 8 съветски научни института в областта на селското стопанство.

– Идеята и първата помощ за изграждането на ВТУ "Ангел Кънчев" в Русе е отново съветска: от там направо заимствуват учебни планове, програми, учебници, преподаватели и

квалификация (17 души специализираха в съветски технически ВУЗ, 13 души завършиха в тях аспирантура, 24 продължават и сега да учат...) Много тясна и непрекъсната е помощта тук на съветските учени – професорите Ульман, Александров, Гутьяр;

– Благотворното съветско въздействие беше основният фактор и за осъществяването на културната революция в нашия край.

Освен неотразимото въздействие и преживявания от изкуството на първокласните съветски художествени състави, ансамбли, театрални колективи и изпълнители през първите години, с много внимание и съвети, продължиха по-късно помощта си към русенските културни институти и такива прославени творци, като Рашид Бейбутов, Сергей Балашов, Ала Шелест, Белла Каледа, главният режисьор на Большой театър – Покровский и първият тенор на същия Андрепаридзе и много други.

През първите години още от учредяването на Мартенските музикални дни гостуваха оркестъра на съветското радио и телевизия под диригентството на Геннадий Рождественски, Киевската филхармония, оркестъра на Латвийското радио... Русенската музикална култура се развива и под благотворното влияние и помощ на именитите съветски композитори Дмитрий Шостакович и Тихон Хренников.

Русенската филхармония пак през този период е изпълнила 584 пъти 94 руски и съветски произведения, на сцената на Русенския народен театър са играни 70 руски и съветски пиеси...

– Рожба на българо-съветската дружба е кинообслужването. Цялата киноапаратура и 40 % от проектираните филми са съветски;

– Само в периода 1957–1969 година от населението са изкупени 1560 х.тома съветска литература, 60 х.тома от фонда на окръжната библиотека са руски, 120 х.тома са превод

от руски, всяка трета прочетена книга е съветска...

– Много отбори, тренъори и звезди на съветския спорт са били в Русе и са оставили трайни следи и в тая област на нашето развитие – гросмайсторите Паул Керес, Михаил Тал, Игор Бондаревски; Катулин – тренъор по борба, Иполитол – по колоездене, Дмитриев – по гимнастика, Шикифоров и Куконов – по лека атлетика...

– Здравната мрежа, мрежата от детски заведения също получиха неопенимото присъствие на съветския опит, наука и отзивчивост. Първият кръводарителен център в Русе е създаден от медицинската служба на III украински фронт. Масовите профилактични и оздравителни прегледи са пренесени от Геокчаевския район на Азербайджанска ССР, диспансеризацията на болните е Чудновския опит при наши условия; детското здравеопазване, мрежата от детски заведения и тяхното медицинско обслужване са също плод на тая велика дружба...

Имена, цифри, факти – безкрайна и категорична статистика на действияния характер на братското сътрудничество, единомислие, дружба и взаимопомощ, получили най-високата, най-вярна и заслужена оценка през май 1967 година. В заключителната реч при подписването на втория Договор за дружба, сътрудничество и взаимопомощ между СССР и НРБ, генералният секретар на ЦК на КПСС Леонид Брежнев заяви:

"Ако ни запитат какво значи социалистически интернационализъм, ние бихме отговорили: – вижте отношенията между България и Съветския съюз. Ето, това е социалистически интернационализъм в действие!"

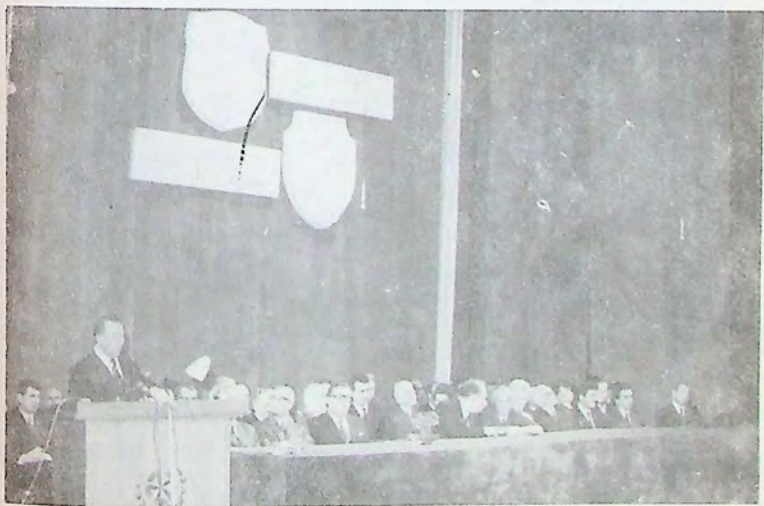
За нас и за бъдещите поколения историята отрежда свещен завет: да умножаваме, обогатяваме и пазим тази многовековна дружба като зеницата на очите си...



Участници в първия влак на мира и дружбата
от Русенски окръг
г-р. Брянск 1969 г.
СССР



Дни на гр.Рига - Латвийска ССР в Русе.
Хор "Дайм" изнася концерт в СХК "Петър
Каравиичев" 1973 година





Един от многобройните мероприятия, посветени на 60-годишнината на ВОСР – вечер на челия съветски опит.
Художествен състав от гр.Рига изнася поздравителен концерт.





Партийна делегация под ръководството на
Г. Табаков – първи секретар на Общ. комитет
на БЮЛ – Русе на посещение в гр. Рига



Делегация от гр. Рига по проблемите на
промишлеността, водена от Сазонов А. П.
Русе, КТМ 1982 година

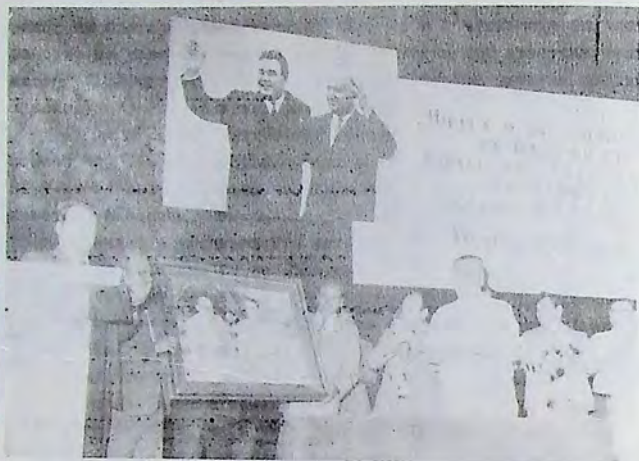


Посрещане на делегация от Русенски
окръг в колхоза "Дружба народов" –
Кримска област

юли 1980 г.



Сключване на договор за побратимяване на
Кримска област СССР и Русенски окръг-НРБ
П о д п и с в а т: Виктор Сергеевич
Макаренко – първи секретар на Кримския
областен комитет /в дясно/ и първият
секретар на БКД – Русе Петър Петров
4.VI. 1980 г.
гр.Симферопол



Делегация от Кримска област, начело с първия
секретар на Областния комитет на КПСС
В.С.Макаренко на посещение в Русенски окръг
1981 година



КАТО СЛЪНЦЕТО И ВЪЗДУХА

Българо-съветската дружба е свята и нерушима. Осигурена от полъха на Априлския пленум на ИК на БКП /1956г./ обогатена с решенията на Десетия партисен конгрес, на Ялския и Октомврийския пленуми от 1973 г., тя се издига на нов, по-висок етап - етапа на всеотнашното сближаване и сътрудничество между НРБ и СССР във всички области на живота.

Решаващо значение в това отношение има подписаният през май 1967 г. втори Договор за дружба и сътрудничество между НРБ и СССР. Договор, който осигури още по-тесно координиране, коопериране и специализиране на всички интеграционни процеси между двете страни. С такова значение за братското сътрудничество е и приетата Генерална схема между НРБ и СССР до 1990 г., подписана през 1974 година.

Нови перспективи за издигането на българо-съветската дружба на още по-голяма висота, за всеотнашното сближаване и сътрудничество със СССР начертаха XII конгрес на БКП и XXVI конгрес на КПСС.

Свои принос за провеждането на този курс на партията в дела има и Русенски окръг.

Под благотворните лъчи на българо-съветската дружба Русенски окръг застава сред челните окръзи в страната. С техническата помощ на СССР окръгът напълно се индустриализира, селското стопанство се уедри, механизира и модернизира, постигнаха се нови завоевания по пътя на културната революция. И ако трудешите се в окръга предсрочно изпълниха Шестата и Седмата петилетка и уверено изпълняват годишните си планове през Осмата петилетка, това в най-голяма степен се дължи на съветската помощ, на широкото прилагане на съветския чужд опит, на интеграционните процеси със съветската страна.

Обилните плодове на българо-съветската дружба в Русенски окръг се виждат и чувствуват навсякъде, във всеки кът на всяка селска система.

Основните промишлени предприятия на окръга са не само рождба на българо-съветската дружба, но в по-голямата си част те работят по съветска технология, оборудвани със съветска техника: МК "Г.Димитров", СХК "Г.Генов", Завода за печатни платки, Стопанския комбинат за тежко машиностроене и др.

За СССР изнасят своята продукция над 27 предприятия. Повече от 77 % от продукцията на русенската промишленост и над 84 % от износа на окръга по първо направление се отправят за съветската страна.

Имаме и предприятия, като ККК "Ив.Димитров", които изцяло изнасят продукцията си за Съветския съюз. Гордост и чест е за техните трудови колективи, че винаги изпълняват предсрочно плановете си и не са допуснали нито една рекламация. Поели работническа гаранция над продукцията, предназначена за братската страна, те изпращат на съветските народи висококачествени произведения. И няма по-голяма награда за работническата класа в гр.Русе от тази, че и тя участва в изработването на различни части и елементи за двата български аппарата "П-4" и "ЕМО-1", които летяха на "Интеркосмос-19".

Със съветска помощ укрепва и се развива селското стопанство в окръга. Над 90% от неговия машинен парк – автотранспорт, трактори, комбайни, прикачни и други машини носят емблемата "Сделано в СССР".

Русенски окръг заема определено място и има свой ценен принос в осъществяването на интеграционните процеси между нашите две страни. Важно място в това направление заема създаването през 1977 г. между НРБ и СССР съвместно транспортно дружество "Дунайтранс". Вече 70 % от българските и съветски речни кораби по р.Дунав се движат със съвместни вахти, под общ флаг, с голям икономически ефект за двете страни.

Редица наши предприятия, научни институти, специалисти и производственици работят по различни теми и проблеми в областта на техниката, по отделни технологии, в растениевъдството, семеипроизводството, животновъдството и др., съвместно с научни институти и работници в СССР. Пример в тази насока са връзките на специалистите от ВТУ "Анг.Кънчев", от ИССМ, ССН "Образцов чифлик", ОВИШ, института по корабостроене, БРВ "Петър

Караминчев", института при СКТМ и т.н.

Особена роля за засилване на интеграционните процеси на Русенски окръг със СССР играе побратимяването на окръга, най-напред през 1964 г. с Котовски район, Молдавска ССР; между Русе и Рига – ЛССР от 1967 г. и от 2 юни 1980 г. с Кримска област – Украинска ССР. Това се допълва и от преките контакти на повече от 48 предприятия, АПК, институти и други организации и учреждения със сродни на тях от СССР.

Все по-резултатни са дружеските връзки между МК "Г.Димитров" – Русе и "Ригаселъмаш" – гр.Рига, ЛВЗ "В.Коларов" – с Рижкия вагоностроителен завод, Строително-монтажния комбинат – с Рижкия тръст за едропанелно жилищно строителство, комбината "Дунавска коприна" с "Ригас Аулунс", завод "Фазан" със завод "Аврова", Висшето техническо училище "Ангел Кънчев" – Русе с Рижкия политехнически институт, АПК "Янтра" – Бяла с колхоз "В.Чкалов" – Бахчисарайски район – Кримска област, АПК "Лепни" с.Иваново с колхоз "Надежда Крупская" – с.Михаловка, Нижне-Гореский район – Кримска област; АПК "Съветска Русия" – Сливко поле с колхоз "Дружба народов" – Кримска област; Българско речно плаване – Русе с Дунавското съветско параходство – Измаил и т.н. В интеграционните процеси се взаимствуват много технологии, обмена се наш и съветски опит, създават се много лични връзки, които имат особено значение за укрепването и развитието на българо-съветската дружба.

Така например в МК "Г.Димитров" – Русе са приложени нови технологии, взаимствувани от "Рига селъмаш", с икономически ефект само за 1981 г. 30 000 лева. Химическият комбинат "Г.Генов" е използвал на разменни начала по линия на побратимяването цялата нова документация и технология на завода за бели и лакове от сродния завод в Рига и редица проблеми по техническия прогрес. Нови технологии се пренесоха от Рига по проектирането и изграждането на Панелни детски градини и жилищни квартали. В резултат на това се достигна 5 апартамента годишно на работник. ЛВЗ "Васил Коларов" обмени опит по технологията за оразмеряване и изпитване на ел.машини за електрическите мотори и по ремонта на електровозите и т.н.

Освен това, много активно се разменят документация, информации по отделни проблеми и теми, както и отделни работни групи

от изтъкнати производственици.

Гордост за окръга е че над 270 български граждани от Русенски окръг са завършили своето образование или са специализирали в СССР. Над 70 % от тях са инженерни кадри, 4 души са професори, над 60 човека са кандидати на науките. Всички те имат свой принос за поддържането на тесни професионални и дружески връзки със съветски специалисти и институти, което има практическа стойност за интеграционните процеси със съветската страна, за изучаването и прилагането на богатия челен съветски опит.

Ежегодно средно в окръга работят и над 30 съветски специалисти, които рамо до рамо с българските работници и специалисти дават своя братски труд и знания за усвояване на новостите, на техническия прогрес от Съветския съюз.

В много заводи и предприятия постигнатите успехи се дължат главно на широкото изучаване, популяризиране и внедряване на челния съветски опит, на редица високоефективни съветски почини и инициативи.

Години наред успешно се прилага в над 84 предприятия Саратовската система за управление на качеството.

В 38 предприятия се прилага Лвовската система за управление на качеството на продукцията на базата на стандартизацията. Особено голям принос за претворяване в живота призова на партията за висока ефективност и високо качество имат прилаганите почини и инициативи, свързани с бригадната организация на труда, съчетани с приложението на вътрешно-стопанската сметка, с техническия прогрес, с интензификацията на труда във всички области на живота.

В тази насока, в строителството се утвърдиха 6 технологични екипа и 16 бригади по метода на Николай Злобин, а 185 бригади преминаха на акордно заплащане. Добри резултати завоюваха изградените 10 бригади в Пристанищния комплекс, работещи по опита на Анатолий Барановски, както и работещите 22 бригади по почин на Евгени Федосин в автокамината - Русе. Такива съветски методи по организацията на труда се използват успешно в търговията и услугите и другите отрасли.

В химическата промишленост се утвърди почин на Ана Маслова за работа при оптимален технологически режим в предприятията.

та Ш13 "Л.Таджер", СХК "Г.Генов", СХК "П.Караминчев" и Завода за печатни платки.

Широко се прилага съветския челен опит в областта на техническото творчество, изобретателството и рационализаторството, по които окръгът заема едно от първите места в страната.

По опита на Гомелска област – Белорусия, с лични творчески планове през 1982 г. са работили над 12 000 специалисти, които са основа за активно включване и в социалистическото съревнование.

В леката промишленост се утвърди многомащинното обслужване.

По примера на Литовска ССР само през 1982 г. са проведени над 350 открити заседания на ТИС, а изградените 77 обществени експериментални бази са изпитали 382 и внедрили 250 предложения с общ икономически ефект над 1 300 хил.лева.

Съветският челен опит заема централно място и в селското стопанство – в растениевъдството, семенпроизводството и особено по ефективното използване на техниката. Така например, значителни успехи се постигнаха през Седмата и Осмата петилетки от прилагането в животновъдството почина на знатната естонска доячка Лейда Нейпе. Внедрен в 11 кравеферми, той доведе до високото постижение един дояч да обслужва вместо 23 до 51–53 крави. Непоненими са резултатите, които са получени и от Молдавския опит по изграждането на механизирани отряди, използването на Янатовския метод за многосменна работа на селскостопанската техника.

В последните години на Седмата петилетка и началото на Осмата, широко развитие получи и наставническото движение по почина на Степан Витченко. В него участвуват над 4000 наставници с близо 5 200 възпитаници. Особено много се засили неговата идейно-възпитателна роля във всички отрасли на икономиката.

Важна роля за изучаването, пропагандирането и прилагането на челния опит на СССР играят организираните мероприятия от комитетите и клубовете за българо-съветска дружба в най-тясно взаимодействие с профсъюзните организации и Комсомола. Така през 1978 г. за неговото изучаване се създаде от ОК на БСД и ОС на БИС окръжна школа, в която участвуват много съветски лектори. Провеждоха се един окръжен и 4 общински съвместни пленума, много десетдневки и научно-практически конференции. Особено въздействие имаха

за окръга проведената от 27.X. до 5.XI. 1981 г. – Десетдневка на челния съветски опит. По време на нея се изнесоха над 50 основни доклада от наши и съветски специалисти, проектираха се 25 под-
ходящи документални филма.

През последните години значително се обогати и съдържанието на интернационалното социалистическо съревнование. Това добре беше изявено в предконгресното съревнование за XXVI конгрес на КПСС и XII конгрес на БКП. В над 30 предприятия успешно се прилага инициативата "Работническа гаранция на продукцията изнесена за СССР". В някои предприятия, като ЗПП: ХК "П.Караминчев" и други се прие почина "Да работим без изоставашки", разгърна се съревнованието "Дружба", "Рамо до рамо", "Да изпълним предсрочно поръчките за СССР".

Засили се движението за даване имена на бригади на съветски герои и дейци. Повече от 86 бригади с такива имена са поели задължението "Достойни за името на патрона", "Геронте са винаги в строя".

В съревнованието "Дружба" участвуват 15 съветски и 15 български дунавски екипажа. Баха разменени преходни знамена на трудовата слава и грамоти между първенците в социалистическото съревнование от Кримска област и Русенски окръг.

Съветският челен опит, интернационалното социалистическо съревнование са неизчерпаем източник за знания и опит, извор за патриотично и интернационално възпитание на трудещите се и младежта, за дружба и любов към Съветския съюз.

Богат съветски опит използва Русенски окръг и в областта на културата, изкуството и образованието. В това отношение силно въздействие оказват провежданите взаимно "Дни на Русе в Рига", "Дни на Русенски окръг в Кримска област" и обратно.

Разменят се постановки, режисьори, артисти и други. Гостуват си художествени и спортни състави. Добри връзки в тази насока имат драматичните театри "Сава Огнянов" – Русе с Рижкия театър за Руска драча, Кукленият театър – Русе с Рижкия куклен театър и т.н. По пътя на образованието образцови са дружеските връзки на Техникума по облекло – Русе с Рига и Селскостопанския техникум "Образов чифлик" – Русе с Кримска област. През лятото се разменят ученически и студентски групи за летуване, за трудови бригади и т.н.

Все повече и близки стават личните контакти на българските младежи и деца със съветските младежи и деца. В това отношение най-голям принос имат 114-те клуба за интернационална дружба в училищата на Русенски окръг.

Богат опит се обменя и се създават топли дружески връзки при посещенията на съветски туристически групи в окръга. Ежегодно през гр. Русе преминават над 100 000 съветски туристи. Над 70 специализирани съветски туристически групи годишно посещават наши предприятия, АПК и Дома за българо-съветска дружба. Срешите им с трудовите колективи се превръщат в мили тържества на българо-съветската дружба.

Заедно с това се утвърди традицията годишно от окръга над 5 000 души – работници, кооператори и други да посещават Съветската страна.

Полезна в това отношение е инициативата на Окръжния комитет за българо-съветска дружба за организиране всяка година Влак на дружбата по 460 човека – главно първенци от производството.

На все по-високо равнище се издига от колективите и клубовете на БСД идейно-възпитателната и културно-масовата работа, свързана с дружбата им със Съветския съюз.

Централно място заемат пропагандираните успехи на СССР в строителството на комунистическото общество, в борбата за мир и прогрес. Особено внимание се отделя на разкриване същността на новия етап на българо-съветската дружба, за разбирането и превръщането в убеждения и дела на курса на БИ и СССР. Полезни в това отношение се оказаха проведените от ОК за БСД съвместни идеологически крупни мероприятия с другите обществени организации; двегодишните разговори "Социалистическата демокрация, правата на човека и идеологическата борба на съвременния етап", "Дружба от векове за векове", "Българо-съветската дружба в Русенски окръг и съветския начин на живот", "Ленин и Русенската младеж", "Движението за БСД и патриотичното и интернационалното възпитание на младежта" и т.н.

Вълнуващо и трайно идеологическо въздействие оказваха обсъжданията в десетки колективи на мемоарните книги на Л.И. Брежнев – "Малката земя", "Възраждане" и "Целина", както и три томника на др. Т. Живков – "Дружба от векове за векове".

В идейно-възпитателната работа положителна роля играе и запознаването със съветската наука, изкуство и култура, провеждането на традиционните Десетдневки на съветската книга: Десетдневка на българо-съветската дружба, празници на съветския филм и други.

Добри поводи за богата идейно-политическа и културно-масова работа в окръга бяха чествуването 110-годишнината на В.И.Ленин, 1300-години от основаването на българската държава, 65 -години ВОВР, 100-години Георги Димитров, 60 - години от образуването на СССР и т.н. Това бяха годишнини, най-тясно свързани с българо-съветската дружба, тържествени моменти, в които трудещите се от окръга изразяваха своята дълбока признателност и братска благодарност за всичко онова, което е направил и прави за нас Великия съветски съюз, съветският народ начело с КПСС.

В центъра на цялата идейно-политическа и културно-масова работа по проблемите на българо-съветската дружба, като идеологически и методически център, се утвърди Домът за българо-съветска дружба - изграден от 1975 година. Към него е създадена специализирана библиотека с повече от 12 000 тома книги на руски език. Постоянно действуват всяка година 2-3 кинолектории, а всеки вторник за съветските специалисти и граждани се прожектират съветски филми.

Широко влияние в окръга за изучаването на съветския челен опит за опознаването на съветската страна, за запознаването със Съветския начин на живот и добродетелите на съветския човек, имат съветския печат и литература. За интереса към тях говори и факта, че докато през 1977 г. в окръга са получени 65 000 съветски вестници и списания, за 1983 г. те надхвърлят 80 000 абоната. В гр. Русе се откри нова книжарница за съветска литература "Владимир Маяковски", която годишно доставя средно над 250 000 книги. В окръжната библиотека се раздават годишно за прочит на руски език над 20 000 книги. За сп. "Българо-съветска дружба" средно се абонираат по 2 800 деца на движението.

В окръга все по-масово и резултатно се развива извънучилищното изучаване на руски език от възрастни и деца. Средно за всяка година се изграждат над 200 учебни звена с над 4 200 участници от специалисти и работници. В помощ на изучаващите езика на Ленин е изграден към ОК на БЗД методически съвет. Общо в системата на

извънучилищното изучаване на руски език работят над 90 високо-квалифицирани преподаватели – учители по руски език

Свой принос в укрепването и развитието на българо-съветската дружба имат и над 500-те съветски граждани по пътя на смесените бракове, които живеят и работят в Русенски окръг. Свое място има и изграденият към Дома за българо-съветска дружба Клуб за съветските граждани.

Под ръководството на ОК на БКД в окръга се утвърдиха като специализирани, координиращи и представителни органи комитетите и клубовете за българо-съветска дружба.

След преустройството на селищната система от 1979 год. в окръга има един окръжен, 10 общински комитета и над 125 клуба за българо-съветска дружба. В най-тясно взаимодействие с останалите обществено-политически организации и държавни органи те разгръщат многостранна дейност за по-нататъшното укрепване и процъфтяване на българо-съветската дружба.

Ролята на комитетите и клубовете за българо-съветска дружба в нашия окръг все повече нараства. Те съдействуват не само за изпълнение на социално-икономическите задачи на окръга за обединяването и сътрудничеството със Съветския съюз, но и за широкото пропагандиране на миролюбивата политика на СССР, за засилване борбата против антикомунизма и антисъветизма, за разобличаване клеветите против съветския народ и обуздаване надпреварата във въоръжаването.

Движението за българо-съветска дружба в Русенски окръг е неизмерима, животворна сила за социално-икономическото развитие на окръга, за утвърждаването на социалистическия начин на живот, за успешното изграждане на развитото социалистическо общество.

Съветската помощ и опит, дружбата и сътрудничеството със съветските хора са решаващ фактор, залог за досегашните и бъдещи успехи на Русенски окръг по пътя на социализма. И ако днес се радваме на свободен и щастлив живот, ако окръгът крачи в дървите редци, то се дължи главно на саятата и нерушима българо-съветска дружба. Възход започван по пътя на дружбата, на плодотворното

българо-съветско братство, което генералния секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет др. Тодор Живков нарече "велико братство, братство по кръв и душа, по цели и идеали, по труд и борба".

Идеалите на Октомври, революционните дела на българо-съветската дружба днес тържествуват във всяко кътче на родния край.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Зарята на Октомври.....	1 стр.
2. Живителна, многопосочна и безкористна.....	11 "
3. Като слънцето и въздуха.....	26 "

АВТОРИ: Ст. Игнатов - I и III глава
Т. Жекова - II глава

РЕДАКТОР: Р. Русинов

ХУДОЖНИК: В. Петров



